

ПРОТОКОЛ

ОТ

Национално обществено обсъждане на проект на План за действие за малкия креслив орел в България, за периода 2018 – 2027 г.

Място на провеждане: гр. София, Малък колегиум на МЗХГ

Дата на провеждане: 21.11.2017 г.

Участници: Съгласно списък на участниците, приложен към настоящия протокол

Водещ срещата: инж. Николай Василев

Изготвил протокола: Ваня Рътарова

Начало на обсъждането: 10.10 ч.

Общественото обсъждане беше открито от **инж. Димитър Баталов** от ИАГ, който представи накратко проект „Опазване на ключови горски местообитания на малкия креслив орел в България“, в рамките на който се разработва и Плана за действие за малкия креслив орел (МКО). Проектът се реализира от Изпълнителна агенция по горите (ИАГ) като водещ бенефициер и Българско дружество за защита на птиците (БДЗП) като партньор и е финансиран от програмата Life+ на ЕС.

Инж. Николай Василев предложи да се започне с кратко представяне на проекта на план за действие за малкия креслив орел в България вкл. основание за разработване; основни стъпки при разработване на плана; цели; природозащитен и законов статус; биология, екология и разпространение на вида; заплахи и лимитиращи фактори и предприети мерки за опазване на вида. По време на презентацията следва да бъдат представени коментари и препоръки за изменение и допълнения на плана за действие, които са получени от участниците в проведените регионални обществени обсъждания в гр. Бургас (9.11.2017 г.), гр. Сливен (10.11.2017 г.) и гр. Хасково (14.11.2017 г.). Участниците могат да дават коментари както по време на самата презентация, така и в планираното време за дискусия след нея. След това ще се продължи с представяне на планираните в плана необходими природозащитни действия; мониторинг върху изпълнението на плана и времева рамка и бюджет, като дискусията ще върви паралелно с представянето им. Предложението за протичане на срещата бе прието от всички участници в обсъждането.

Обсъждането продължи с презентация на **Димитър Плачийски** от БДЗП (приложена), който представи проект на план за действие (ПД) за малкия креслив орел в България, в частите му: основание за разработване; основни стъпки при разработване на плана; цели на плана за действие; природозащитен и законов статус; биология, екология и разпространение на вида (основни сведения за вида в страната); заплахи и лимитиращи фактори.

Поставен бе акцент върху направените коментари и препоръки за изменение и допълнение на текстовете в рамките на проведените вече три регионални обществени обсъждания – в Бургас, Хасково и Сливен. РО са проведени с цел да се чуят мненията на възможно повече експерти на местно ниво. В двуседмичен срок от провеждане на обсъжданията, вкл. и националното, всеки заинтересован може да представи писмено становище по представения проект на ПД за МКО.

По време на обсъждането в Бургас е предложено *основната цел на ПД* да има и числово изражение, индикатор, който да се постигне чрез изпълнение на плана – около 750-800 гнездящи двойки при численост в момента 550-600 двойки.

По отношение на частта *Заплахи и лимитиращи фактори – Конкуренция от страна на други видове*, е постъпило предложение за допълване на текста от страна на представителите на ЛРД „Гларус“ и СЛР „Лебед“ гр. Бургас, за включване на информация за конкуренция от страна на Източно старопланинската свиня по отношение на хранителния ресурс и мерки в тази насока. Дискутира се, че това по-скоро е регионален проблем.

По отношение на частта *Заплахи и лимитиращи фактори – Упадък на пасищното животновъдство*, е постъпило резонно предложение, информацията в тази част да бъде актуализирана с оглед на значителните промени настъпили след 2007 г., в това число и развитието на пасищно животновъдство, в голяма част от територията на страната.

По отношение на частта *Заплахи и лимитиращи фактори – Загуба на гнездови местообитания*, е постъпило резонно предложение от страна на представители на ТП ДГС Елхово и ТП ДГС Бургас за корекция на текста, в който се посочва пример с маркиране за сеч на дървета с гнезда на малък креслив орел на територията на ДГС Елхово. Така разписния текст е двусмислен и не описва максимално точно заплахата (и визията и идеята на авторите в това отношение) и конкретните примери. **Д. Плачийски** уточнява, че текстът следва да бъде коригиран.

При представяне на частта *Заплахи и лимитиращи фактори – Отстрел и браконьерство и Залагане на отровни примамки за хищници*, са дадени резонни предложения за промени и допълнения на текстовете, въз основа на проведените в гр. Бургас и гр. Сливен обсъждания. Те включват редакция на частта „Отстрел и браконьерство“, като целта е да стане ясно, се касае за браконьерски прояви или браконьерски отстрел на хищни птици. Редакция на частта „Залагане на отровни примамки за хищници“, като се премахне информацията за залагане на отровни примамки за хищници от страна на ловци, аргументирано с липса на информация в тази насока и липса на мотивация сред ловците за ползване на отровни примамки.

Инж. Николай Василев задава уточняващ въпрос към присъстващите представители на ловците дали „браконьерство се счита момента, в който се ловува на видове, които принципно са разрешени, и се ловуват нощно време или извън сезона“. **Стилиян Герасков от НЛРС-СЛРБ** отговаря, че се счита за браконьерство всеки лов, който е в разрез с принципите на Закона за лова и опазване на дивеча. **Инж. Василев** пита и дали има разлика между термините „незакон лов“ и „браконьерство“. **Стилиян Герасков от НЛРС-СЛРБ** отговори, че легален термин „браконьерство“ не съществува, той се използва основно разговорно. **Инж. Василев** предлага навсякъде думата „браконьерство“ да се замени с незаконен лов.

Стилиян Герасков от НЛРС-СЛРБ прави допълнение, че „браконьерството“ обхваща не само лова и отстрела, а и други средства, с които се унищожават защитени животни напр. капани. В случая думата „отстрел“ не е на мястото си, защото тя говори за нещо легално, и следва да отпадне. Присъстващите подкрепят това предложение.

Стилиян Герасков от НЛРС-СЛРБ допълва и, че няма ловец, който да си мисли, че има орел, разрешен за ловуване. Ако има такава проява, тя е нерегламентирана. Обръща внимание и на влиянието на фактора, което е оценено като повсеместно и значително. А в текста са предоставени данни само за една отстреляна птица. Тъй като няма данни и мнението на СЛРБ е, че въздействието не чак толкова значително, предлага въздействието да бъде намалено в по-ниска степен. **Д. Плачийски** дава пояснение, че текстът на тази заплаха разглежда като цяло

хищните птици, но се съгласява, че и за въздействието върху тях няма достатъчно данни. Дава пример за маркирани с предавател 26 царски орли, от които две птици са отстреляни на територията на България. Във връзка с получаването на данни е изпратено и запитването до Спасителния център за диви животни на Зелени Балкани в Стара Загора за повече информация за лекувани при тях отстреляни птици.

Д. Плачийски предлага информацията от частта *Заплахи и лимитиращи фактори – Фрагментация на местообитанията*, в този и вид да бъде преместена в частта „Изисквания към местообитанията“.

Инж. Любен Желев от ИАГ предлага като мярка за опазване на МКО в плана да се включи и изграждане, развиване на системата от полезащитни горски пояси в Североизточна България (Добруджа) като място за престой по време на миграция и с цел опазване на хранителната база на орела. **Д. Плачийски** отговаря, че вече има планирана такава мярка. И предлага срещата да продължи с тяхното представяне и обсъждане. Представя предложения за изменение и допълнение на текстовете в тази част, направени в рамките на проведените регионални обществени обсъждания на плана.

При представяне на мярка 7.1.6 „...*Да се въведат промени в Закона за администрацията и Закона за горите, определящи обстоятелства, при които даден служител в горската система не може да заема повече или за определен период от време определена длъжност при доказани извършени нарушения или корупция...*“, е представено изразено становище в рамките на обсъждането в гр. Бургас, според което мярката е обща и няма пряко отношение към опазване на вида – малък креслив орел, и в тази връзка следва да отпадне.

Инж. Николай Василев прави уточнението, че ПД е правно необвързващ документ, не е със силата на закон. Но е политика, която произтича от Европейското законодателство и би трябвало да подпомага в бъдеще работата по опазване на МКО и неговите местообитания. Затова подобни мерки са важни, но трябва да се оцени дали са реалистични. За момента поради липсата на политическа ангажираност, тези мерки са по-скоро нереалистични. Допълнително **инж. Любен Желев и Фатие Демирова** от ИАГ казват, че осъществяването на нерегламентирани дейности от държавни служители се наказва от НК и ЗАНН и няма смисъл да се правят промени, които да са насочени специално към служители в горската система. Предлагат мярката да се формулира като „Прилагане на ... (действащото законодателство)“.

Във връзка с мярка 7.1.8. и мярка 7.2.2. от проекта на плана, е постъпила препоръка от ЮЦДП за унифициране на заложените параметри в плана, касаещи опазване на вида и местообитанията му и ограничаване на безпокойството с препоръките и указанията за опазване на вида, които са част от изискванията (Национален стандарт) за сертификация на горите. **Ваня Рътарова** обяснява, че това би означавало въвеждането на забранителен вместо предложения сега ограничителен режим, и увеличаване на площта на териториите, на които се прилагат двете мерки. Сертификацията сама по себе си поставя по-високи изисквания към сертифицираните стопанства, които не следва да се налагат и на несертифицирани стопанства. Затова тя предлага мярката да остане във вида, в който е в момента, като се прилага на територията на всички стопанства във страната.

При обсъждане на мярка 7.1.11. „...*Да се изгради единна национална система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари, да се засили контрола по прилагане на забраната за палене на стърнища, както и повишаване на капацитета за гасене на пожари...*“ **инж. Н. Василев** прави пояснението, че още в предишния програмен период са изградени част от кулите за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари.

Със средства от техническата помощ на ПРС е разработена и схема за разполагане на такива кули, за да се избегне финансирането на безсмислени проекти. Мярката следва да остане, защото е важна и ще има положителен ефект и за МКО. Подчертава, че ПД въпреки, че е самостоятелен документ, не осигурява автоматично средства за заложените в него мерки., а дава само прогноза за необходимите такива, както и потенциални източници на финансиране. Така че ако бюджетът за изпълнението на мярка 7.1.1.11 дойде от ПРСР 2014 – 2020 г., както е предвидено, това ще допринесе само за по-доброто изпълнение на ПД.

Във връзка с обсъждането на мярка 7.1.12. „ ... *Да се сертифицират за устойчиво стопанисване горите с гнездови територии на малък креслив орел, при използване на национални стандарти за горска сертификация*“ **инж. Н. Василев** прави предложението да се преформулира мярката на „... *Да се подобри стопанисването на горите с гнезда на МКО чрез сертифициране ...*“, защото горската сертификация е доброволен механизъм.

При разглеждане на мярка 7.1.13. „...*Да се осигури опазване и устойчиво управление на откритите пространства (постоянно затревените площи), представляващи хранителни местообитания на вида, съобразно екологичните му изисквания...*“ в Хасково е направено предложение за включване на нова законодателна мярка, която предвижда допълнение на законодателството за осигуряване на възможност за преценка / оценка на въздействието на земеделски дейности, които могат да повлияят значително БР, в обхвата на зоните от Натура 2000. Предложението се приема.

При разглеждане на мярка 7.1.14 „...*Да се въведе забрана за изграждане на фотоволтаични централи в наличните хранителни местообитания на вида в радиус от 1 km около гнездата му, посредством заповедите за обявяване или плановете за управление на ключовите за малкия креслив орел защитени зони.*“ в рамките на обсъждането на проекта на план в гр. Бургас, е постъпило предложение (РИОСВ Бургас) за отпадане на текста на мярката, с оглед наличието на такава забрана в Стратегия за развитие на ВЕИ в България за периода до 2020 г. Предложението е отхвърлено, защото срока на действие на споменатата стратегия (до 2020 г.), след което няма яснота дали тази забрана ще важи. Също така забраната касае само зони от Натура 2000, а част от гнездовите територии на вида са извън мрежата от защитени зони.

Инж. Н. Василев предлага към мярката да се добавят и ветрогенератори, ако това не противоречи на законодателството.

Във връзка с мярка 7.1.15 „ ... *Да се въведат забрани или ограничения за ползване на шредери, мулчери или др. вид техника, чието използване води до пряко и неконтролно избиване на влечуги, дребни бозайници и др. групи организми, влизащи в хранителния спектър на малкия креслив орел, посредством плановете за управление на защитените зони, които са от ключово значение за вида*“ заради различията в отделните територии на страната, **инж. Анета Трифонова от ЮЗДП** предлага да се ограничи използването на думи като „забрана“, а ПД да дава само рамката за мерките, които да се прилагат в зависимост от териториалните особености.

При представяне на мярка 7.2.2. „...*Ограничаване на безпокойство в радиус от 300 m около активни гнезда на малки кресливи орли по време на размножителния период, причинено от туризъм, горскостопански, селскостопански, рекреационни и други дейности...*“, **Д. Плачийски** дава информация, че мярката следва да се разглежда внимателно. Тя не включва забрани, а ограничения в периода на размножаване, които могат да имат различно изражение в зависимост от особеностите на конкретната територия, вид на безпокойството, времето от

размножителния период и др. и да включват поставяне на информационни табели, отлагане на ползването с няколко месеца, промяна на маршрути за транспорт в най-рисковото време, отклоняване на туристически маршрути и др.

При дискусията по мярка 7.2.2. се поставя въпроса как ще бъде контролирано спазването на мярката, т.е. избягване на безпокойство в 300 м буфер около гнездото. Предложението е да се конкретизира кои ще бъдат ограничителните действия, и как те ще се контролират. Същото важи и за предложената горско-екологична мярка. **Д. Плачийски** обяснява, че собствениците/наемателите на съответната територия могат сами да изберат мерките за ограничаване на безпокойството – напр. поставяне на ограничителни знаци, информационна кампания и др. И подчертава, че мярката се отнася за активни гнезда на вида.

Д. Демерджиев казва, че ловът не влияе директно на МКО. Проблем е само, ако ловец стреля в непосредствена близост в периода на мътене. Но самото преминаване на ловци не е проблем. А стрелбата е от случаен характер.

Във връзка с обсъждането мярка 7.2.8. *“... Да се осигури опазване на местата за почивка на вида по време на миграция и да се ограничи до минимум безпокойството на мигриращите индивиди, хранещи се и почиващи по тези места, в периода август – октомври”* **Стилиян Герасков от НЛРС-СЛРБ** попита какво означава ограничаване на безпокойството. **Д. Плачийски** отговори, че това са само насоки. И в зависимост от комуникацията, която имат в СЛРБ, те могат да сведат до знанието на своите членове местата за почивка на МКО и да дадат съответните препоръки. **Инж. Н. Василев** от ИАГ допълни, че с тази мярка не се въвеждат забрани. **Д. Демерджиев** предложи да се конкретизира, че става въпрос за ограничаване на безпокойството в местата за нощувка по време на миграция, където се струпват стотици, а понякога и хиляди птици. **Стилиян Герасков от НЛРС-СЛРБ** изрази мнение, че става въпрос за огромни територии, които те трудно могат да локализируют. **Д. Плачийски** отговори, че става въпрос за целенасочено прилагане на мерки за опазване на местата за почивка и ограничаване на безпокойството, което може да се случи, само ако има желание и се събира необходимата информация. **Стилиян Герасков от НЛРС-СЛРБ** допълни, че така формулирани мерките звучат по-скоро като задължителни, а не като препоръчителни. **Д. Плачийски** отговори, че такива са изискванията на МОСВ за формулиране на мерките. **Н. Василев** предложи колегите от СЛРБ да предоставят писмено становище за начина, по който мярката да бъде променена. ... се съгласи и допълни, че в плана следва да се включат данни, доказващи влиянието на лова върху МКО по време на миграция. Той изказа опасения, че така формулирани мерките, са твърде общи, и ще бъде трудно да се проследи тяхното изпълнение. **Инж. Анета Трифонова от ЮЗДП** подчерта пак, че текстовете следва да са разбираеми, кратки и ясни и всеки да знае какво следва да направи.

Д. Плачийски направи уточнение, че заложените в ПД мерки отговарят на заплахите. Никъде ловът не е посочен като заплаха. **Стилиян Герасков от НЛРС-СЛРБ** каза, че мярката е твърде обща и може да се тълкува по отношение и на лова и затова ги притеснява. Предложи в ПД да се включи текст, който разяснява какво е „безпокойство“ и кои са дейности, които могат да обезпокоят МКО. **Д. Плачийски** помоли, при представянето на писмени становища, да се дават конкретни предложения за промяна на текстове от ПД.

Д. Плачийски продължи с представянето на останалите мерки по т. 7 от плана, с основни положения по т. 8 (Мониторинг и оценка на плана) и планираните Времева рамка и бюджет по т. 9. При обсъждането на бюджета, **инж. Н. Василев** предложи в бюджета на ПД да се заложи конкретна цифра за нужните средства за прилагане на горско-екологична мярка за МКО на

база на подадената в МЗХ информация – ГИС слой и остойностяване на компенсаторните плащания в частта за горските територии. Не е необходимо да се слага целия бюджет за ГЕМ от ПРСР 2014-2020, защото той включва и други видове и дейности, които ще се прилагат.

В края на срещата **инж. Н. Василев** даде думата за допълнителни въпроси, коментари и предложения за изменение и допълнение на плана. Такива не са получени.

Д. Плачийски се обръща с молба към присъстващите на обсъждането да предоставят писмени становища по проекта на ПД в срок до две седмици, след което **Н. Василев** благодари на присъстващите за конструктивните предложения и закрива общественото обсъждане.

Краен час: 13.00 часа

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ
БЪЛГАРСКО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЩИТА НА ПТИЦИТЕ

Проект LIFE12 NAT/BG/001218 „Опазване на ключови горски местообитания на малкия креслив орел (*Aquila pomarina*) в България”

СПИСЪК НА УЧАСТНИЦИТЕ

в Анг. общ. обсъждане на ПО за ИКО

Дейност А5

Дата 21. 11. 2017г. , гр. София

N:	Имена	Институция	Контакти (е-mail и телефон)	Подпис
1	Ваня Ватрова	БДЗП	vanya.vatnova@bgsrb.org 08785951351	
2	Димитър Пачиуски	БДЗП	dimitar.pachiuski@bgsrb.org	
3	Николай Василев	НАГ	n.vasilev@iag.bg 029045361	
4	Димитър Баталов	УНГ	dbatalov@iag.bg	
5	Димитър Демержиев	БДЗП	dimitar.demerdzhev@bgsrb.org	

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ
БЪЛГАРСКО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЩИТА НА ПТИЦИТЕ

Проект LIFE12 NAT/BG/001218 „Опазване на ключови горски местообитания на малкия креслив орел (*Aquila pomarina*) в България”

N:	Имена	Институция	Контакти (е-mail и телефон)	Подпис
6	Георги Попгеоргиев	БДЗП	georgi.popgeorgiev@bgsrb.org	
7	Емилена Крассева	НПРС-СНРБ	0888 66 4232 sogetascon@obv.bg	
8	Димитрина Демитрова	ЦНГ	demitrova@iag-bg 0882 128 861	
9	Ирена Стоянова	ИАГ	irena@iag.bg 0885 841543	
10	Анелия Трифоновска	ИЗДП	dr. a. p. trifonova@gmail.com lov@izdp.bg	
11	Любен Нелов	ИАГ	liub@iag.bg	
12	Мануела Мургинска	БДЗП	manuela@bgsrb.org	

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ
БЪЛГАРСКО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЩИТА НА ПТИЦИТЕ

Проект LIFE12 NAT/BG/001218 „Опазване на ключови горски местообитания на малкия креслив орел (*Aquila pomarina*) в България”

№:	Имена	Институция	Контакти (е-mail и телефон)	Подпис
13	Никола Рачков Райков	ДП „Визаня”	nikoladoi@indya.com	
14				
15				
16				
17				
18				
19				